

Space Skill Society

นิเวศการเรียนรู้ผ่านมุมมองระดับสากล

สาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศอิตาลี
ประเทศนิวซีแลนด์ และสาธารณรัฐเกาหลี

โดย สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนารับรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

371.3 ส 691 น

Space Skill Society: นิเวศการเรียนรู้ผ่านมุมมอง
ระดับสากล

(สาธารณรัฐประชาชนจีน ประเทศอิตาลี
ประเทศนิวซีแลนด์ และสาธารณรัฐเกาหลี)

กรุงเทพฯ : 2569

25 หน้า

1.ระบบนิเวศการเรียนรู้ 2.ข้อเสนอเชิงนโยบาย

3.บทเรียนจากต่างประเทศ

สิ่งพิมพ์ สกศ.

No.24/2569

เผยแพร่

กรกฎาคม 2569

จัดทำโดย

สำนักงานมาตรฐานการศึกษา
และพัฒนาการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

99/20 ถนนสุขุมวิท แขวงดุสิต เขตดุสิต

กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ 0-2668-7123 ต่อ 2520

โทรสาร 0-2243-1128

เว็บไซต์ <http://www.onec.go.th>

จะอย่างไรให้ 'การเรียนรู้' กลายเป็นวิถีชีวิต? ถอดสูตรสำเร็จสากลสู่ก้าวต่อไปของไทย

จากการศึกษาบทเรียนความสำเร็จระดับสากลพบว่า หลายประเทศได้วางโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น **ประเทศอิตาลี** ที่จัดตั้งศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่ระดับจังหวัด ซึ่งมีความอิสระในการบริหารจัดการ ขณะที่**ประเทศนิวซีแลนด์** ให้ความสำคัญกับการสร้าง "ความปลอดภัยทางวัฒนธรรม" โดยใช้ศูนย์กลางชุมชนเมารี (**Marae**) เป็นห้องเรียนที่มีชีวิต และรับรองทักษะระยะสั้นที่เทียบโอนเป็นหน่วยกิตระดับชาติได้อย่างยืดหยุ่น ในส่วนของเอเชีย เมืองซูวอน **ประเทศเกาหลีใต้** ประสบความสำเร็จด้วยแนวคิด **"Triple A"** คือ **Anyone, Anywhere, eAsy way** สร้างเครือข่ายพื้นที่เรียนรู้กว่า 600 แห่งและมีผู้เชี่ยวชาญในชุมชนมาแบ่งปันความรู้ **ประเทศจีน** มุ่งเน้นไปที่การใช้ **AI** และ **Big Data** วิเคราะห์ความถนัดรายบุคคล และจัดให้มีแหล่งเรียนรู้กระจายตามย่านที่พักอาศัยเพื่อให้เข้าถึงได้ง่ายที่สุด

อย่างไรก็ดี การขับเคลื่อนระบบนิเวศการเรียนรู้ในประเทศไทยนั้นจะดำเนินการผ่าน 3 ระดับที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ โดยใน**ระดับมหภาค**มุ่งเน้นการพัฒนา **National Learning Platform** และระบบ **Credit Bank** เพื่อเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงข้อมูลและรับรองการสะสมหน่วยกิตเพื่อเทียบโอนวุฒิได้อย่างชัดเจน ขณะที่**ระดับกลาง**จะให้จังหวัดหรือเมืองเป็นเจ้าภาพหลักในการจัดทำ "แผนที่ทรัพยากรการเรียนรู้" เพื่อสำรวจและบูรณาการแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น เข้าสู่ฐานข้อมูลเดียว และ**ระดับจุลภาค**จะมีการปรับบทบาทสถานศึกษาจากผู้สอนไปเป็น "ผู้ออกแบบระบบการเรียนรู้" ที่เน้นการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเฉพาะบุคคลผ่านโครงการ และเปลี่ยนการสอบแบบดั้งเดิมเป็นการประเมินแบบสะสมหลักฐานเพื่อให้สอดคล้องกับความถนัดของรายบุคคลอย่างแท้จริง

สำหรับก้าวต่อไปสู่การเปลี่ยนแปลง คือ **ระยะสั้น** เริ่มจากการสร้างพื้นที่นาร่องแบบ **Sandbox** ในจังหวัดที่มีความพร้อมก่อนจะขยายผลใน**ระยะกลาง**ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลระดับชาติ และมุ่ง**ระยะยาว**ในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตสังคมไทย ซึ่งความสำเร็จนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อทุกภาคส่วนตั้งแต่รัฐบาลจนถึงชุมชนร่วมมือกันสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเติบโตของศักยภาพมนุษย์อย่างไม่หยุดยั้ง

สารบัญ

หน้า

★	ทำไมสถานศึกษาและครูต้องสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้	1
★	ช่องว่างและอุปสรรคของการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต	2
★	แนวโน้มของการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้ในอนาคต	4
★	บทเรียนความสำเร็จจากต่างประเทศ • ประเทศนิวซีแลนด์ • ประเทศเกาหลีใต้ • ประเทศจีน • ประเทศอิตาลี	6
★	ตัวอย่างการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ 3 ระดับ	10
★	ตัวอย่างที่ปฏิบัติจริงได้ในประเทศไทย	12
★	ตัวอย่างกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับครู	14
★	ตัวอย่างแผนปฏิบัติการสำหรับโรงเรียน	15
★	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับประเทศไทย	17
★	บรรณานุกรม	20
★	คณะผู้จัดทำ	25

ทำไมสถานศึกษาและครู ต้องสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้?

สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning)

ช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ไม่จำกัดเพียงในสถานศึกษา

สร้างความยืดหยุ่น (Flexibility)

ตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนทั้งด้านเวลา รูปแบบ และสถานที่

บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Transformation)

นำเทคโนโลยีเข้ามาเชื่อมโยงผู้สอนและผู้เรียนให้เข้าถึงกันได้ง่ายขึ้น

พัฒนาสมรรถนะแห่งอนาคต

มุ่งเน้นการลงมือปฏิบัติ (Active Learning) และสร้าง Growth Mindset

สร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

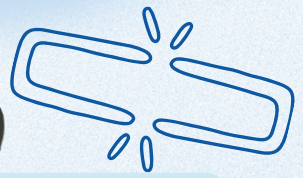
เกิดจากการทำงานร่วมกันของครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ประกอบการ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน

สร้างความรู้และความหมาย

เปลี่ยนจากการเรียนเพื่อคะแนนเป็นการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายเพื่อตนเองและสังคม

ช่องว่างและอุปสรรค

ของการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ความเหลื่อมล้ำในการ
เข้าถึงแหล่งเรียนรู้

พื้นที่ชนบทหรือพื้นที่ห่างไกลยังเข้าถึง
แหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยี และอินเทอร์เน็ตได้จำกัด

การประสานระหว่าง
หน่วยงานไม่เข้มแข็ง

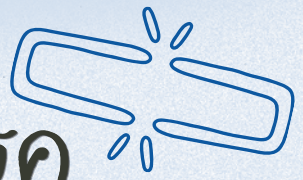
ขาดการบูรณาการการทำงาน
ระหว่างหน่วยงานด้านการศึกษา ชุมชนและภาคเอกชน
ส่งผลให้ทรัพยากรการเรียนรู้ไม่ถูกนำไปใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่

ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง
ของประชาชนยังไม่ทั่วถึง

ผู้เรียนบางส่วนยังคุ้นเคยกับการเรียนแบบพึ่งพาครู หรือ
เรียนแบบที่มีครูสอน มีวิทยากรบรรยายให้ความรู้
ส่งผลให้การเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต ยังเกิดขึ้นได้ยาก

ช่องว่างและอุปสรรค

ของการพัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เชื่อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ช่องว่างระหว่างสถานศึกษา กับโลกการทำงาน

การเรียนรู้ในสถานศึกษามักไม่ตรงกับ
ความต้องการจริงของตลาดแรงงาน
ส่งผลให้เกิดช่องว่างระหว่าง
"วุฒิการศึกษา" กับ "ทักษะที่ใช้ได้จริง"
หรือความไม่สอดคล้องด้านทักษะ

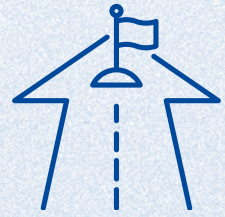

ข้อจำกัดด้านทรัพยากร และงบประมาณ

หลายพื้นที่ขาดงบประมาณ บุคลากร และโครงสร้างพื้นฐาน
ในการสนับสนุนการเรียนรู้ ประกอบกับการทำงาน
และค่าครองชีพที่สูงขึ้น ส่งผลให้คนวัยทำงาน
ไม่มีเวลา หรือ งบประมาณ เพียงพอที่จะลงทุนกับ
การเรียนรู้เพิ่มเพื่อ upskill หรือ reskill

แนวโ้ให้การพัฒนา

ระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ในอนาคต

การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและ
แพลตฟอร์มออนไลน์

การเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ สื่อดิจิทัล
และเทคโนโลยีใหม่ ๆ จะมีบทบาทมากขึ้น

การเรียนรู้แบบเปิด
และยืดหยุ่น

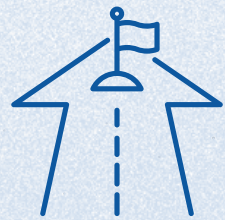
รูปแบบการเรียนรู้จะยืดหยุ่นมากขึ้น
เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนออนไลน์
หรือการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

ยุคที่เรียนที่ไหนก็ได้
'ครู และโรงเรียน'
ต้องปรับตัวอย่างไร

แนวโหล้การพัฒนา

ระบบนิเวศการเรียนรู้เพื่อการเรียนรู้ในอนาคต

การให้ความสำคัญ กับทักษะอนาคต

เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์
ทักษะดิจิทัล และการแก้ปัญหา

การเชื่อมโยงความร่วมมือ ระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ

ภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และสถานศึกษา
จะร่วมมือกันสร้างพื้นที่ และโอกาสในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

บทเรียนความสำเร็จ จากต่างประเทศ

นิวซีแลนด์: วัฒนธรรม นํ้าการเรียนรู้และเทคโนโลยี

การบริหารจัดการเชิงพื้นที่และโครงข่ายการเรียนรู้

✓ **การทลายกรอบการทำงานแยกส่วน (Silos)** ขับเคลื่อนด้วย พระราชบัญญัติการศึกษาและการฝึกอบรม ค.ศ. 2020 เพื่อผสานโครงสร้างทางกฎหมายและหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับให้เป็นหนึ่งเดียว

✓ **กลุ่มผู้นำทักษะระดับภูมิภาค (RSLGs)** กลไกพหุภาคีในแต่ละท้องถิ่นที่ดึงภาครัฐ ภาคอุตสาหกรรม และกลุ่มชาติพันธุ์ (เมารี) มาร่วมกันวิเคราะห์ดีมานด์แรงงานและจัดทำแผนงานทักษะภูมิภาค (RWP) เพื่อสะท้อนความต้องการจริงของแต่ละพื้นที่

✓ **สถาบันควบรวมระดับชาติ (Te Pūkenga)** การปฏิรูประบบโดยควบรวมสถาบัน โปสิเทคนิคและองค์กรฝึกอบรมอุตสาหกรรมทั่วประเทศเข้าด้วยกัน เพื่อรับไม้ต่อจากแผนภูมิภาค (RWP) ในการออกแบบหลักสูตรให้ตรงเป้าหมายและไม่ซ้ำซ้อน

โครงการนวัตกรรมและพื้นที่เรียนรู้เชิงประจักษ์

✓ **Marae-based Learning** ใช้ศูนย์กลางชุมชนเมารีเป็นห้องเรียนที่มีชีวิต สร้างความรู้สึกลดภัยทางวัฒนธรรม

✓ **หอสมุด Tūranga** พื้นที่สร้างสรรค์นวัตกรรมที่มีอุปกรณ์ ทันสมัย ให้คนทุกวัยเข้ามาใช้งาน

บทเรียนความสำเร็จ จากต่างประเทศ

เมืองซูวอน เกาหลีใต้ แนวคิด Tripple A

การบริหารจัดการเชิงพื้นที่และโครงข่ายการเรียนรู้

- ✓ **สภาการเรียนรู้ตลอดชีวิตระดับเมือง (กรณีศึกษา เมืองซูวอน)** การกระจายอำนาจการบริหารจัดการโดยจัดตั้งสภาเฉพาะเพื่อทำหน้าที่จัดสรรงบประมาณและบูรณาการทรัพยากรร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาในพื้นที่
- ✓ **ภาคีพื้นที่เอกชนร่วมใจ** กลไกเชิงระบบที่เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการเอกชน (เช่น ร้านกาแฟ คาเฟ่ พื้นที่สร้างสรรค์) นำสถานที่มาขึ้นทะเบียนขอรับตราสัญลักษณ์เป็นพื้นที่เรียนรู้ทางการ ช่วยให้รัฐสามารถขยายเครือข่ายการเรียนรู้ได้โดยไม่ต้องลงทุนสร้างอาคารใหม่

โครงการนวัตกรรมและพื้นที่เรียนรู้เชิงประจักษ์

- ✓ **Triple A Approach** เรียนรู้ได้ทุกคน (Anyone) ทุกที่ (Anywhere) และอย่างง่ายดาย (eAsy)
- ✓ **สร้างเครือข่ายพื้นที่เรียนรู้** กว่า 600 แห่งทั่วเมือง เดินเท้าถึงได้ภายใน 10 นาที
- ✓ **มีระบบฝึกอบรมครูอาสา** กว่า 1,000 คน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญในชุมชนมาแบ่งปันความรู้

บทเรียนความสำเร็จ จากต่างประเทศ

เซี่ยงไฮ้ ประเทศจีน การศึกษาอัจฉริยะ (Smart Education)

การบริหารจัดการเชิงพื้นที่และโครงข่ายการเรียนรู้

โครงข่ายการเรียนรู้ 4 ระดับ (Four-tier Learning Network) ประกอบด้วยระดับ
เมือง เขต ตำบล และจุดเรียนรู้ในชุมชน สร้างพื้นที่เรียนรู้ที่เข้าถึงพลเมืองอย่างทั่วถึง

แนวคิด "วงกลมการเรียนรู้ 15 นาที" (15-Minute Learning Circle) เป็นการจัดวาง
ผังเมืองให้พลเมืองสามารถเดินเท้าจากที่พักไปยังแหล่งเรียนรู้ได้ภายในเวลาไม่เกิน
15 นาที เพื่อลดอุปสรรคด้านการเดินทาง

โครงการนวัตกรรมและพื้นที่เรียนรู้เชิงประจักษ์

Smart Education for Seniors ห้องเรียนจำลองสถานการณ์จริง เช่น การจ่ายเงิน
ออนไลน์ ฝึกทำธุรกรรมภาครัฐออนไลน์ เพื่อให้ผู้สูงอายุกล้าใช้เทคโนโลยี

Green Education (Wujing Town) เปลี่ยนแม่น้ำเป็นห้องเรียนธรรมชาติ
ให้นักเรียนสวมบทนักวิทยาศาสตร์จับเก็บตัวอย่างน้ำจริง

โครงการทัศนศึกษาสีเขียว เน้นการสร้างจิตสำนึกรักผ้า
แหล่งน้ำในชุมชนผ่านกิจกรรมเชิงปฏิบัติ ให้ชาวบ้านเรียนรู้
ระบบนิเวศน้ำผ่านการลงปลูกพืชและเติมจุลินทรีย์
เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการย่อยสลายสารมลพิษในน้ำ
โดยคนในชุมชนสมัครเป็นอาสาสมัครตรวจตราและปกป้อง
แม่น้ำในพื้นที่อย่างเข้มข้น

บทเรียนความสำเร็จ จากต่างประเทศ

อิตาลี: การศึกษาผู้ใหญ่
และระบบหน่วยการเรียนรู้

การบริหารจัดการพื้นที่และโครงข่ายเชิงสถาบัน

- ✓ มีศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่ระดับจังหวัด (CPIA) เป็นศูนย์กลางเครือข่ายบริการในพื้นที่เชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคธุรกิจ
- ✓ กรณีศึกษาเมือง Reggio Calabria บรรจุนโยบายการเรียนรู้ตลอดชีวิตเข้าเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเมือง
- ✓ กรณีศึกษาเมือง Cividale del Friuli ใช้มรดกทางวัฒนธรรม เป็นฐานในการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้โดยมีคณะกรรมการร่วมระหว่างภาครัฐ การศึกษา และประชาชน เพื่อกำหนดทิศทางการเรียนรู้วาระ 2030

ปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

- ✓ มีกระบวนการรับรองผลการเรียนรู้เดิม 3 ขั้นตอน 1) การระบุสมรรถนะจากประสบการณ์ในอดีต 2) การประเมินสมรรถนะ และ 3) การรับรองเพื่อเทียบโอนหน่วยกิต
- ✓ โครงการ "I Walk the Line" ช่วยเหลือเยาวชนกลุ่มเสี่ยง ผ่านโปรแกรมต่อต้านการกลั่นแกล้ง อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ เพื่อสร้างความรู้สึกรักมีคุณค่าในตนเอง

Living Lab มรดกโลก เปลี่ยนโบราณสถานให้เป็น "ห้องปฏิบัติการที่มีชีวิต" โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางโบราณคดีร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ

ตัวอย่างการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้

ระดับมหภาค ระดับกลาง และระดับจุลภาค

ระดับมหภาค (Macro): รากฐานระดับชาติ

- **National Learning Platform** แพลตฟอร์มกลางที่เชื่อมข้อมูลผู้เรียน แหล่งเรียนรู้ และระบบสะสมหน่วยกิตเข้าด้วยกัน
- **ระบบ Credit Bank** การรับรองและสะสมหน่วยกิตจากการทำงานหรือประสบการณ์ชีวิตเพื่อเทียบโอนวุฒิ
- **งบประมาณตามผลลัพธ์** ปรับการจัดสรรงบประมาณให้เน้นที่ความสำเร็จของผู้เรียนมากกว่าจำนวนรายหัว

ระดับกลาง (Meso): พลังแห่งพื้นที่ และเครือข่าย

- **Learning Hub ในชุมชน** พัฒนาห้องสมุดมีชีวิต
- หรือศูนย์เรียนรู้ดิจิทัลในระดับตำบล
- **แผนที่ทรัพยากรการเรียนรู้** สำรวจและรวบรวม
- แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น (วัด, โรงงาน, ปราศญ์ชาวบ้าน) มาอยู่ในฐานข้อมูลเดียว
- **ความร่วมมือกับเอกชน** การจัดการเรียนรู้ในสถานประกอบการ (Work-based Learning) และการรับรองทักษะร่วมกับภาคธุรกิจ

ตัวอย่างการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้

ระดับมหภาค ระดับกลาง และระดับจุลภาค

ระดับจุลภาค (Micro): บทบาทของครูและสถานศึกษา

- **สถานศึกษาเป็นศูนย์เชื่อมโยง** โรงเรียนต้องเปลี่ยนจากผู้สอนเป็น "ผู้ออกแบบระบบการเรียนรู้" (Learning Ecosystem Designer)
- **การจัดการเรียนรู้ยืดหยุ่น** เน้นการเรียนรู้ผ่านโครงงาน (Project-based) และการแก้ปัญหาจริง
- **การประเมินแบบสะสมหลักฐาน** ใช้ e-Portfolio, Digital Badge หรือ Micro-credential แทนการสอบแบบดั้งเดิม

ตัวอย่างที่ปฏิบัติได้จริง ในประเทศไทย

**ระดับมหภาค (Macro):
รากฐานระดับชาติ**

รัฐบาลกำหนดมาตรฐานการเทียบโอนหน่วยกิตระหว่างการศึกษาจากระบบ
และในระบบอย่างชัดเจน เพื่อให้หน่วยกิตที่สะสมไว้สามารถนำไปแลกเปลี่ยน
วุฒิการศึกษา หรือใช้รับรองสมรรถนะในการสมัครงานได้

**ระดับกลาง (Meso):
พลังแห่งพื้นที่ และเครือข่าย**

จังหวัดหรือเทศบาลจัดทำ "แผนที่ทรัพยากรการเรียนรู้" รวบรวมแหล่งความรู้
ในพื้นที่ (เช่น ราษฎร์ชาวบ้าน, โรงงาน, วัด) โดยรัฐสนับสนุนงบประมาณตาม
ผลลัพธ์การเรียนรู้จริง แทนการจ่ายงบประมาณให้เฉพาะโรงเรียน

ตัวอย่างที่ปฏิบัติได้จริง ในประเทศไทย

ระดับจุลภาค (Micro):
บทบาทของครูและสถานศึกษา

ตัวอย่างที่ 1: แอปสะสมทักษะพนักงาน (Mobile-App Learning)

สำหรับนักศึกษาอาชีวะหรือช่างฝึกหัด ให้ใช้สมาร์ตโฟนถ่ายภาพหรือวิดีโอขณะปฏิบัติงานจริง จากนั้นส่งให้ครูหรือผู้เชี่ยวชาญประเมินผ่านแอปฯ เพื่อรับการรับรองสมรรถนะทันที (Real-time Feedback)

ตัวอย่างที่ 2: พลเมืองสอนพลเมือง (Citizens as Teachers)

สนับสนุนให้ผู้สูงอายุที่มีทักษะ (เช่น งานฝีมือ, เกษตรผสมผสาน) มาเป็นครูอาสาในชุมชน เพื่อสอนคนรุ่นใหม่ ขณะเดียวกันก็จัดกิจกรรมให้คนรุ่นใหม่สอนทักษะดิจิทัลหรือการใช้แอปพลิเคชัน AI ให้แก่ผู้สูงอายุ เป็นการเรียนรู้ระหว่างวัยที่สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน

ตัวอย่างที่ 3: เส้นทางศึกษารัชมชาตินอกห้องเรียน

สถานศึกษาในพื้นที่ร่วมกับชุมชน เปลี่ยนทรัพยากรท้องถิ่น (เช่น ป่าชายเลน, แม่น้ำ, โบราณสถาน) ให้เป็น "ห้องปฏิบัติการ" โดยให้ผู้เรียนลงพื้นที่ไปวิเคราะห์ปัญหาจริง เช่น การวัดคุณภาพน้ำ หรือการศึกษาระบบนิเวศชุมชน

ตัวอย่างกิจกรรมสำหรับครู

"Teacher's Toolkit"

กิจกรรม "Green Education"

โครงการตัวอย่างจากเชียงใหม่

เป็นโครงการต้นแบบของการจัดการเรียนรู้
ด้านสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนห้องเรียนสู่เหลี่ยมให้
กลายเป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติจริง

เป้าหมาย

มุ่งเน้นการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างนิเวศวิทยา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และวิทยาศาสตร์เข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจทรัพยากรธรรมชาติผ่านประสบการณ์ตรงและปลูกฝังจิตสำนึกรักบ้านเกิด

วิธีการจัดการเรียนรู้

พานักเรียนไปสำรวจระบบนิเวศริมแม่น้ำ ฝึกเป็น "นักวิทยาศาสตร์จิ๋ว" เก็บตัวอย่างน้ำมาตรวจสอบค่า pH และคุณภาพน้ำด้วยอุปกรณ์จริง

กิจกรรม "School for Anything"

กิจกรรมตัวอย่างจากเมืองซูวอน เกาหลีใต้
ได้รับรางวัล UNESCO Learning City Award

เป้าหมาย

ฝึกทักษะเพื่อประกอบอาชีพ และเน้นการลดช่องว่างระหว่างวัย
สร้างความผูกพันทางอารมณ์ระหว่างคนต่างรุ่น

วิธีการจัดการเรียนรู้

เชิญผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญมาสอนทักษะที่ไม่มี
ในตำรา เช่น งานฝีมือ การทำอาหารโบราณ หรือการชงกาแฟ

ตัวอย่างแผนปฏิบัติการสำหรับโรงเรียน “Action Plan”

การรับบทบาทและแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียน

- **เป็นผู้ออกแบบนิเวศการเรียนรู้ (Learning Ecosystem Designer)**

ทำหน้าที่ประสานและบูรณาการแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ชุมชน ครอบครัว และแพลตฟอร์มดิจิทัล เข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

- **จัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นและเฉพาะบุคคล (Personalized Learning)**

ออกแบบเส้นทางการเรียนรู้ตามความสนใจและความถนัด โดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้ผ่านโครงงาน (Project-based) การเรียนรู้จากชุมชน หรือการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติงานจริง

- **เน้นทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง**

บูรณาการทักษะการตั้งเป้าหมาย, การกำกับการเรียนรู้ของตนเอง (Self-directed Learning) และความฉลาดรู้ด้านดิจิทัลเข้าในทุกะดับการศึกษา

- **จัดระบบแนะแนวและโค้ช**

มีบุคลากรทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง (Mentor) หรือโค้ช เพื่อช่วยผู้เรียนวางแผนเส้นทางชีวิตและอาชีพอย่างต่อเนื่อง

- **การประเมินผลรูปแบบใหม่**

เปลี่ยนจากการวัดผลเชิงเนื้อหาเป็นการสะสมหลักฐานการเรียนรู้ เช่น e-Portfolio, Digital Badge และ Micro-credentials

ตัวอย่างแผนปฏิบัติการสำหรับโรงเรียน “Action Plan”

ระยะเวลาการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ (Roadmap)

- **ระยะสั้น (Short-term: Quick Win)**
 - มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นที่นำร่องในรูปแบบ **"Sandbox ระบบนิเวศการเรียนรู้"** ในจังหวัดที่มีความพร้อม
 - ทดลองใช้กลไกสำคัญ เช่น ระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) และการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน เพื่อสร้างต้นแบบเชิงปฏิบัติ
- **ระยะกลาง (Medium-term: Scaling and Integration)**
 - ขยายผลการดำเนินงานและพัฒนา **"แพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัลระดับชาติ"** ที่เชื่อมโยงทรัพยากรจากทั้งภาครัฐและเอกชน
 - สร้างมาตรฐานกลางและกลไกการเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้แบบไร้รอยต่อ
- **ระยะยาว (Long-term: System Transformation)**
 - มุ่งสร้าง **"วัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต"** ให้เกิดขึ้นในระดับสังคม โดยให้การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา
 - ปรับโครงสร้างให้สถานศึกษาทำงานร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบในฐานะ **"ผู้ร่วมสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้"**

ข้อเสนอเชิงนโยบาย สำหรับประเทศไทย

กำหนดมาตรฐานชาติและกรอบนโยบาย

ภาครัฐประกาศ “มาตรฐานการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ระดับชาติ” ให้เป็นนโยบายที่ชัดเจนและมีผลบังคับใช้จริง เช่น มาตรฐานการศึกษาของชาติ หรือแผนพัฒนาดิจิทัล เพื่อให้ทุกหน่วยงานเดินไปในทิศทางเดียวกันและไม่ทำงานซ้ำซ้อนกัน และกำหนดทิศทางการพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศอย่างเป็นระบบ

การจัดตั้งกลไกขับเคลื่อนระดับชาติแบบบูรณาการ

ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนระบบนิเวศการเรียนรู้แห่งชาติ ซึ่งมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย บูรณาการการดำเนินงานข้ามกระทรวง และติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยมีองค์ประกอบจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคประชาสังคม เพื่อให้การดำเนินงานมีความครอบคลุม และสอดคล้องกับความต้องการของประเทศในทุกมิติ

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและแพลตฟอร์มการเรียนรู้ระดับชาติ

ควรพัฒนาแพลตฟอร์มกลางของประเทศ (National Learning Ecosystem Platform) เพื่อเชื่อมโยงข้อมูล ผู้เรียน แหล่งเรียนรู้ ระบบสะสมหน่วยกิต และข้อมูลทักษะอาชีพเข้าสู่ระบบเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้แบบไร้รอยต่อการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรการเรียนรู้

ข้อเสนอเชิงนโยบาย สำหรับประเทศไทย

การส่งเสริมระบบรับรองผลการเรียนรู้และการสะสมหน่วยกิต

ภาครัฐควรพัฒนาระบบรับรองผลการเรียนรู้ และระบบสะสมหน่วยกิตให้สามารถใช้งานได้จริง โดยครอบคลุม การเรียนรู้จากหลากหลายบริบท และสามารถเทียบโอนข้ามสถาบัน และข้ามหน่วยงานได้ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต และเพิ่มความยืดหยุ่นของระบบการศึกษา

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ศูนย์กลางในระดับชุมชน (Learning Hub) และแหล่งเรียนรู้ที่เข้าถึงได้

ควรสนับสนุนการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ศูนย์กลางในระดับชุมชน เช่น Learning Hub ห้องสมุดมีชีวิต ศูนย์การเรียนรู้ดิจิทัล และพื้นที่สร้างสรรค์ เพื่อเพิ่ม โอกาสในการเข้าถึงการเรียนรู้ของประชาชนทุกกลุ่มโดยเฉพาะ ในพื้นที่ที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากร

การขับเคลื่อนระบบนิเวศการเรียนรู้เชิงพื้นที่

ควรส่งเสริมให้จังหวัดหรือเมืองทำหน้าที่เป็นหน่วยขับเคลื่อนหลักในการ พัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ โดยจัดตั้งคณะกรรมการระดับพื้นที่ พัฒนาแผนที่ ทรัพยากรการเรียนรู้ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานสามารถตอบสนองต่อบริบทและความต้องการ ของพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอเชิงนโยบาย สำหรับประเทศไทย

การส่งเสริมความร่วมมือกับภาคเอกชนและตลาดแรงงาน

ควรพัฒนากรอบความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและภาคเอกชน เพื่อร่วมกันพัฒนาหลักสูตรอิงสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ ในสถานประกอบการและการรับรองทักษะร่วมเพื่อส่งเสริม การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนอย่างเป็นรูปธรรม

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและเฉพาะบุคคล

ควรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกเส้นทางการเรียนรู้ ได้อย่างหลากหลายโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและระบบข้อมูลสนับสนุนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและระบบแนะแนวตลอดชีวิต

ควรบูรณาการการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองในทุกระดับการศึกษา ควบคู่กับการจัดระบบแนะแนวและการโค้ชการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อช่วยให้ผู้เรียน สามารถวางแผนและพัฒนาเส้นทางการเรียนรู้และอาชีพของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาระบบการประเมินและตัวชี้วัดเชิงระบบ

ควรปรับระบบการประเมินผลและตัวชี้วัดระดับชาติให้สะท้อนผลลัพธ์ของการเรียนรู้ ตลอดชีวิตอย่างรอบด้าน โดยใช้เครื่องมือ เช่น e-Portfolio, Micro-credential และ Competency-based Assessment รวมถึงการพัฒนากระบวนการ และแดชบอร์ดระดับชาติ เพื่อใช้ในการติดตามและปรับปรุงนโยบาย

บรรณานุกรม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2568). การลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล
ต้นแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ณ เมือง
เซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน. สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนการเรียนรู้.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2568). **Global Trends in Learning
Cities: แนวทาง บทเรียน และปัจจัยความสำเร็จสู่ความยั่งยืนในระดับนานาชาติ.**
สำนักนโยบายและแผนการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2568). **สรุปการศึกษาความสำเร็จของ
การพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการ
พัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ณ เมืองซูวอน จังหวัดคยองกี สาธารณรัฐเกาหลี
(เกาหลีใต้).** สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

Australian Government. (2020). **China's education modernisation plan
towards 2035.** Department of Education, Skills and Employment.

Lim, T. W. (2021). **China's lifelong learning policies (EAI Background
Brief No. 1584).** East Asian Institute, National University of Singapore.

OECD. (2020). **Strengthening the governance of skills systems:
Lessons from six OECD countries.** OECD Skills Studies. OECD Publishing.
<https://doi.org/10.1787/3a4bb6ea-en>

UNESCO. (2019). **Building a learning city: Shanghai experience.** UNESCO
Institute for Lifelong Learning.

Cedefop. (2023). **Inventory of lifelong guidance systems
and practices - Italy[CareersNet national records].**

บรรณานุกรม

Christchurch City Council. (2018). **Tūranga (Central Library)**.

Retrieved 8 March 2026 from <https://ccc.govt.nz/culture-and-community/central-city-christchurch/explore-amazing-things/central-library>

European Education and Culture Executive Agency. (2023a, 27 November 2023). **Adult education and training**. Retrieved 2 March 2026 from <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/euryperia/italy/adult-education-and-training>

European Education and Culture Executive Agency. (2023b). **Organisation and governance: Italy**. Retrieved 21 February 2026 from <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/euryperia/italy/organisation-and-governance>

Hub Famiglia Reggio Calabria. (2024). **Community Services and Social Support Programs**. Retrieved 7 March 2026 from https://web.facebook.com/p/Hub-Famiglia-Reggio-Calabria-61575149338330/?_rdc=1&_rdr#

Istituto di Sociologia Internazionale di Gorizia. (2025). **Civiale del Friuli joins the UNESCO Global Network of Learning Cities in 2025**. Retrieved 7 March 2026

Juanjuan Dai. (2025). **Green Education in Wujing Town, Minhang District, Shanghai**. Retrieved 9 March 2026 from <https://smileenglish.ecnu.edu.cn/ef/ff/c50115a716799/page.htm>

บรรณานุกรม

Metropolitan City of Reggio Calabria. (2023). **"I Walk the Line" draws a line for metropolitan youth: the project will be presented at Palazzo San Giorgio.**

Retrieved 7 March 2026 from

https://www.cittametropolitana.rc.it/area_letturaNotizia/394588/pagsistema.html

Ministry of Business Innovation and Employment (MBIE). (2024).

Regional Skills Leadership Groups. Retrieved from

<https://www.mbie.govt.nz/dmsdocument/28570-proposal-for-change-regional-skills-leadership-groups>

New Zealand Government. (2016). **The New Zealand Qualifications Framework** Retrieved from

<https://www2.nzqa.govt.nz/assets/Tertiary/Approval-accreditation-and-registration/Qualifications/new-zealand-qualifications-framework.pdf>

New Zealand Legislation. (2020). **Education and Training Act 2020.**

Retrieved from

<https://www.legislation.govt.nz/act/public/2020/38/en/latest/#LMS170676>

New Zealand Minister of Education. (2022). **An Introduction to the Unified Funding System for Vocational Education and Training.** Retrieved from <https://www.tec.govt.nz/assets/Publications-and-others/RoVE-Publications/Introduction-to-the-UFS.pdf>

New Zealand Ministry of Education. (2020). **The Statement of National Education and Learning Priorities (NELP) & Tertiary Education Strategy (TES).** Retrieved 8 March 2026 from <https://web-assets.education.govt.nz/s3fs-public/2024-04/FULL-NELP-2020.pdf?VersionId=Kl1hgMV3pmnjj.vvkOzujWh.fmZXdTHv>

บรรณานุกรม

New Zealand Ministry of Education. (2024). **New Zealand Education System Overview**. Retrieved 8 March 2026 from <https://www.education.govt.nz/education-professionals>

OECD. (2019). **Getting Skills Right: Future-Ready Adult Learning Systems, Getting Skills Right**.

OECD. (2021). **Provincial Centres for Adult Education**.
<https://www.oecd.org/content/dam/oecd/it/about/programmes/dg-reform/improving-recognition-of-competences-by-cpia-in-italy/reports/Provincial%20Centres%20for%20Adult%20Education%20What%20they%20are,%20how%20they%20function%20and%20who%20use%20them.pdf>

Qing Li. (2025). **Community Green Study Tour (Sanlin Community School)**. Retrieved 9 March 2026 from <https://smileenglish.ecnu.edu.cn/f0/17/c50115a716823/page.htm>

Richini, P. (2002). **Lifelong learning in Italian Regions**. Cedefop.

Shanghai University for the Elderly. (2022). **Empowering Education for the Elderly to Bridge their Digital Divide**. In 2021-2022 Shanghai Report on Lifelong Education Development Report: Building a High-quality Lifelong Education System to Meet People's Expectations.
https://smileenglish.ecnu.edu.cn/_upload/article/files/37/bb/02ab181e4fe2a6cd1b58b719fab7/389aa433-1371-486d-845e-c5619945c570.pdf

บรรณานุกรม

UNESCO. (2025a). **Civiale del Friuli: UNESCO Global Network of Learning Cities**. Retrieved 7 March 2026 from <https://www.uil.unesco.org/en/learning-cities/civiale-del-friuli>

UNESCO. (2025b). **Reggio Calabria: UNESCO Global Network of Learning Cities**. Retrieved 7 March 2026 from <https://www.uil.unesco.org/en/learning-cities/reggio-calabria>

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

รศ.ดร. ประวิทย์ เอราวรรณ
ดร.นิติ นาชิต
นายรฤติ ประสานสอน
นางโชติกา วรรณบุรี

เลขาธิการสภาการศึกษา
รองเลขาธิการสภาการศึกษา
รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษา
และพัฒนาการเรียนรู้

ที่ปรึกษารายงาน

ผศ.ดร.กอบสุข คงมนัส
นเรศวร

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

วิเคราะห์ เรียบเรียง และจัดทำรายงาน

นางสาวกรกมล จิ่งสำราญ

นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนานโยบายด้านการมีส่วนร่วม
และการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา

นางสาวกชวดี เกิดบัณฑิต

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นางสาวสิริกานต์ แก้วคงทอง

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นางสาวเฉลิมพร ปัญญาสุธารส

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นางสาวนิชมาศย์ วัฒนศิริทาวงศ์

Teach for Thailand

นายกริชชัย พรรพผล

Teach for Thailand

นางสาวฐิดาร อับดุลลาเต๊ะ

นักศึกษาคณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์

ผู้รับผิดชอบโครงการ

กลุ่มพัฒนานโยบายด้านการมีส่วนร่วม และการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา
สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
โทรศัพท์ 0-2668-7123 ต่อ 2520, 2521
เว็บไซต์ <http://www.onec.go.th>

